مرتبی: حافظ رامییف.

42

رسملی

فنی فوکس‌لر

دورتنچی قسم.

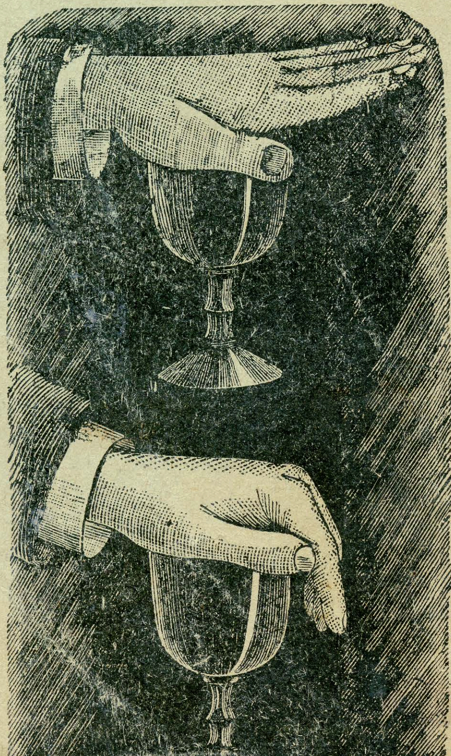

یاش شاکردلرگه فنی تجربه‌لر کتابی.

۳۵ دانه رسملی فوکس.

مرتبی: حافظ رامیف.

42

رسملی

فنی فوکس لر

٣٥ دانه رسملی فوکس.

باش شاکردلرگه فنی تجربه‌لر کتابی

دورتنچی قسم.

ناشرلری:
برادران کریمفلر.

مطبعهٔ کریمیه قزانده.
١٩١٤

Арского района дер.
Малй майскій градань
габдурашит
1932 г. Мандин
8го марта

КАЗАНЬ.
Типо-Литографія Т. Д. „Бр. Каримовы"
1914 г.

شرپی اویونلری.

بر شرپی ایله اوچ شرپی کوتەرمك.

۱نچی اویون.

۱نچی اوّل برشرپی آلوب، برسینك باشن بر آز یـاروب شول یـارقغه ایکنچی‌سن قستروب سویەب قویلور. ینه بر شرپی آلوب مونیده شول ایکی شرپیغه سویەب قویلـور. اوچ شرپی بولـدی، مثلا: a. c. B. شرپیلری. بو اوچ شرپی‌نی ٤ نچی بر شرپی ایله مثلا d شرپی‌سی کوتەررگه کیرەك.

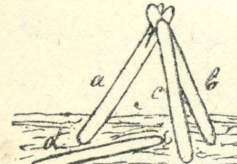

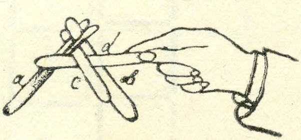

بواش بیك آسات اشلەنور: d شرپیسن a. c. B. شرپیلری آراسینه قـویوب کوتەراسه اوچ شرپی دخی برگه کوتەرلور (شکل دەگیچه‌ــ ۱ №)

۲نچی: ۱۷ شرپی ایـله ٦ دانه برتیگز کۋادرات یاصالور.

(№ ۲) شول ٦ دانـه كۋادرات‌دن ٥ دانه شرپى آلغاچ بر برسينه
تيگز ۳ كۋادرات قالسون.

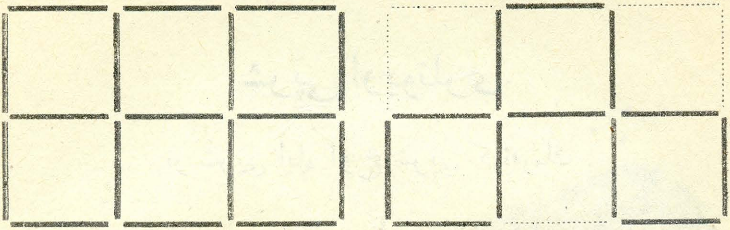

۳نچى: ۲٥ شرپى ايله ۸ دانه بر تيگز كۋادرات ياصالور. شكل‌ده
كورلـگانچه (№ ۳) شول ۸ كۋادرات‌دن ۱۰ دانه شرپى‌نى آلغـاچ
بر برسينه تيگز ٤ كۋادرات قالسون.

بو شكل‌لرنى باشقه تورليده تزوب ياصارغه ممكن.

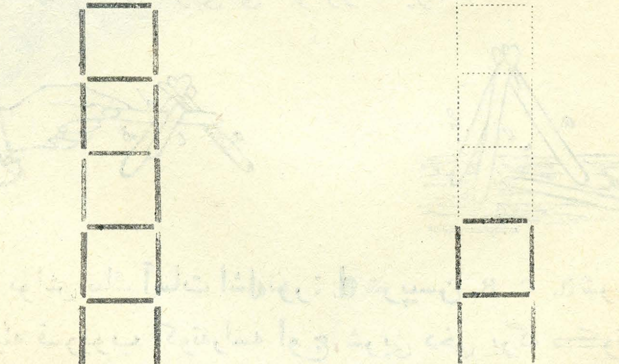

٤نچی: ٢٤شرپی ایـله ٩ دانه کۋادرات یاصالور. (№٤)
شول ٩ کۋادرات‌دن ٨ دانه شرپی‌نی آلغاچ، ایکی دانـه بر برسینه
اوخشاولی فیگور قالسون، بر زورلقده هم بر برسینه قارشی‌بولسون.

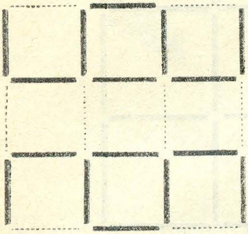

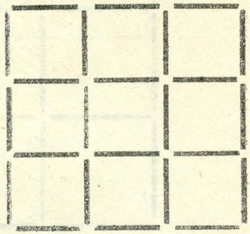

٥نچی: ١٥دانه شرپی ایله ٥ تیگز کۋادرات یاصالور. شول
کوادراتلردن ٣ دانه شرپی‌نی آلغاچ تیگز ٣دانه کوادرات قالسون.

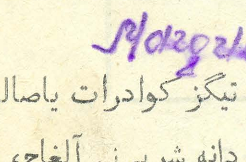

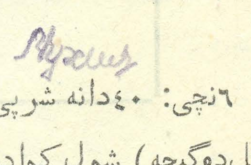

٦نچی: ٤٠دانه شرپی ایله ١٦دانه تیگز کوادرات یاصالور.
(شکل‌ده‌گیچه) شول کوادرات‌لردن ١٢ دانه شرپی‌نی آلغاچ، بـو
شکل‌نڭ $1/4$ ئلوشی آیرم برفیگورده، اما قالغان اوچ ئلوشی بر
برسینه تمام اوخشاولی تیگز فیگورده قالسونلر.

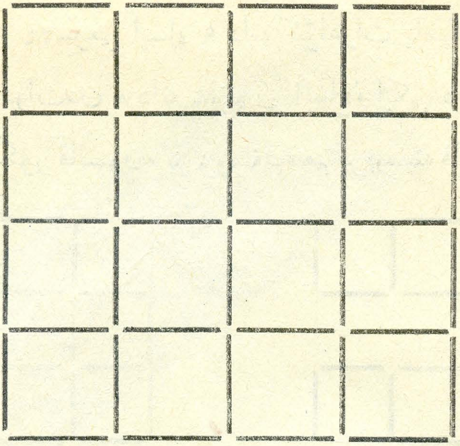

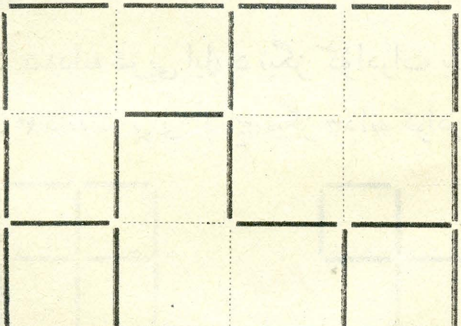

قزق فوکس.

یازا طورغان بر شما کاغز آلوب، بو کاغزنڭ اوزونلغی بر
بارماق، کیڭلگی ایکی بارماق قدر بولسون. شول کاغزنی تیگز

ییرده یانی بله قویوب طورسون، البته طورماس آوب کیته‌ر. بـو ره‌وشده اشله‌نور: بو کاغزنی اورطاسندن ایکیگه بوگوب قویلسه برده آومیچه طورور. شکل‌ده‌گیچه.

تضییق مایعاته بر مثال.

مایعاتنڭ تضییقی دیب، صییق نه‌رسه‌لرنڭ اچنده بولندقلری صاوتنڭ توبینه وتیره‌سینه هم توبه‌ندن یوقاری طوغری هر وقت اولاراق اجرا ئه‌یله‌دکلری تضییقه ئه‌یتلور. بونی بره‌ر مثال ایله اثبات ایته‌چکمز.

هوا اچنده، هوانڭ توبه‌ندن یوقاری یوقاریدن توبه‌ن وتیره طرفلرندن تضییق اجرا ئه‌یله‌دیکن یازغان ایدك. صو طولی بر استاکاننڭ آوزینه بر کاغز قویلوبده بـاشن توبه‌ن ئه‌یله‌ندرلسه کاغزنڭ توشمه‌وی، هم صونڭ توگلمه‌وی، هوانڭ توبه‌ندن یوقاری تضییقنه مثالدر. «ماعده بورغ» شارلری هـم تجربه‌لری هوانـڭ هر طرفدن اولان تضییقن بیك گوزه‌ل بر اثباتدر. صییق نه‌رسه‌لرده حتی اجسام‌عازیه‌ده دخی بوکیفیت باردر.

صواچروسنده بولغان بر آدمنڭ ییگل‌گنه صونڭ توبینه قدر کیتمه‌وی، باطماوی صییق نه‌رسه‌نڭ (مایعاتنڭ) توبه‌ندن یوقاری

طوغری اولان تضییقندندر. عادی بر مثال اولمق اوزەرینە صودە بولغان آدمنڭ صونڭ هر طرفینە ییکل گنە کیتە آلماوی، مایعاتنڭ یان طرفلرندن دخی تضییقی بولندیغنی اثبات ایتەر. اما یوقاریدن توبەن تضییقن یوزلوچە مثال ایلە اثبات ایتمك ممکندر. توبەندن یوقاری تضییقنە بر مثال کیتریك:

شکل‌دە کورلدکی اوزرە زورغنە بر توگەرەك پییالا صاوت حاضرلەب، دورتدە اوچ قسمن صو ایلە طوترلور. بر ویا ایکی

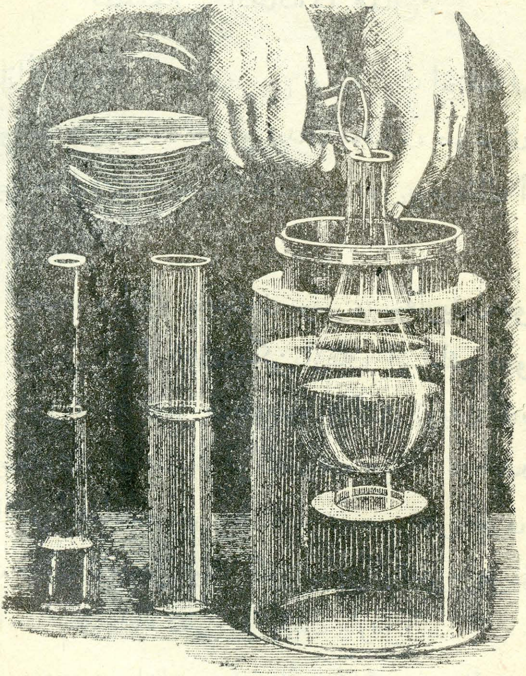

دانە غاز لامپا پییالاسی آلنور. هم توگەرەك بر کاغز (یعنی لامپا

پییالاسن توبه‌ن باشن تمام قابلاب طورورلق بولسون) یا که بیك
نچکه هم بیك تیگز توگه‌ره‌ك طاقتا حاضرله‌نور. بو توگه‌ره‌ك طاقتا
یا که کاغزنی معلوم زور پییالا صاوتده‌غی صونڭ اوستینه قویوب
غاز لامپاپییالاسن، یا که مطلق لامپاپییالاسن بو طاقتا اوستینه بیك
تیگزگنه قویوب آقرن آقرن توبه‌ن طابـا باصلسه لامپا پییالاسی
اچینه صو کرمه‌س. اگر بو ره‌وشده پییالا اچینه صو کرمه‌سه، بو
پییالانڭ اوستندن بر گرافینا ایـله اچینه آز آزغنه صو صالنسه
(شکل ده‌گیچه) معلوم توبه‌نده‌گی توگه‌ره‌ك طاقتا همـان لامپا
پییالاسندن آیرلماس، آوزنده طورور حتی لامپا پییالاسینه صالنغان
صونڭ بییکلـگی، زور پییالا صاوتده‌غی صو بییك‌لـگی بولغاچده
همیشه طاقتا آیرلماس یپرنده طورور. چونکه توبه‌ندن ویوقاریدن
صونڭ تضییقی بر درجه‌ده وبر قوّتده‌در.

فقط لامپا پییالاسینه زور پییالا صاوتده‌غی صونڭ بییکلـگندن
آرتغراق صو صالنسه، مـذکور طاقتاده لامپا پییالاسندن آیرلور،
باشقه اورنغه کیته‌ر. سببی: بو وقتده مایع نـڭ یوقاریدن توبه‌ن
طرفقه تضییقی آرتق بولور. هر ایکی طرفدن کیلگان تضییق تیگز
بولماسه اورطه‌ده‌غی جسم البته بر اورنده طورماس.

ایلیکتریك تجربه‌سی.

اوسملك حاصل قیلمق.

ایلیکتریچسکی ماشینانڭ (کاندوکتور، یـا که پراۋوتنیك)

دیگان ییرینه زورغنه (کانفارا) کیسه‌گی قویلور. هـم بوکانفارانی اوط ایله یاندرلور. بر آز وقت کانفارا یانغاچ اوطنی سوندرلور، بو وقتده ایلیکتریك ماشیناسی حرکت‌ده بولورغه تییش. بوره‌وشن ایکی، اوچ مینوت اوتکاچ کاندوکتورنك اوستونده بر اوسملك حاصل بولور، مثلا: موك کبی. بو اوسملك بر آز طورغاچ یاخشوق اوسوب هواغه بوُرتك بوُرتك بولوب اوچار.

یوری طورغان یمورقا.

بریمورقا آلوب ایکی یاغندنده بر آز تیشلور. هـم شول تیشکلرنك برسندن صووروب یمورقا اچنده بولغان نرسه‌سن تمام بوشاتلور. صوگره بویمورقا اچینه «قونغز» یا که «سوُلك» صالوب معلوم تیشکلرنی یابشترلور. (بوتیشكلرنی یمورقانك اوز قابغی ایله‌ده یابشترورغه‌ممکن). موندن صوك بویمورقانی اوسته‌لگه یا که تاریلکه‌گه باشقه یمورقالر آراسینه قویلور. اگرده قارانغی اورنده لامپا یاندروب بو یمورقه‌غه قاراب طورساك، مذکور یمورقا اوز آلدینه حرکتله‌نوب یورور، حتی بوته‌ن یمورقالر آراسندن آیرلوب تاریلکه‌دن چغوب‌ده کیته‌ر. (دوست‌لر آراسنده اشله‌ر اوچون یاخشی فوکس).

آوزی آچق بوش شیشه، اما اچینه صو صالورغه ممکن توگل .

بر شیشه‌نڭ آوزینه بورانکه قویلور. موندن صوڭ بورانکه‌نڭ طشقی تیره‌سن مای یاکه بالاوز ایله یاخشیلاب یابشترلور. صوڭره بورانکه‌غه صو صالنور. اما بو صو بورانکه‌دن شیشه اچینه آقماس. چونکه: شیشه‌نڭ اچنده هوا بولغانلقدن، هم بورانکه تیره‌سندن چغارلق اورن یوقلقدن صو شیشه اچینه توشمه‌س. شولاي بورانکه اچینه صونی بر یولی کوبره‌ك صالورغه کیره‌ك.

حسابی فوکس.

نیچك اشله‌رگه کیره‌ك ۱۲نڭ یارطیسی ۷ بولسون ؟.

جواب : ۱۲نی ریمسکی صیفر ایله یازارغه کیره‌ك، مثلا : XII بونی اورطاسندن ایکیگه بولگان تقدیرده تمام نه‌ق ۷۱۱ بولادر.

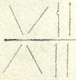

دخی ۹ رقمینی ایکیگه بولگاچ دورت قالسون ؟

جواب : IX 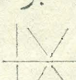 دورت بولا.

آچق بر قول واسطه‌سی ایله بر استاکانی کوته‌رمك.

احوال هوائیه ایله، تضییق هواغه دائر یوقاریده کوب یازلغان ایدی، شول سببدن تکرار یازماق حاجت توگلدر.

شولايه بوفوكسمز دخی هوانڭ تضييقی اوزه‌رينه توزلمشدر.

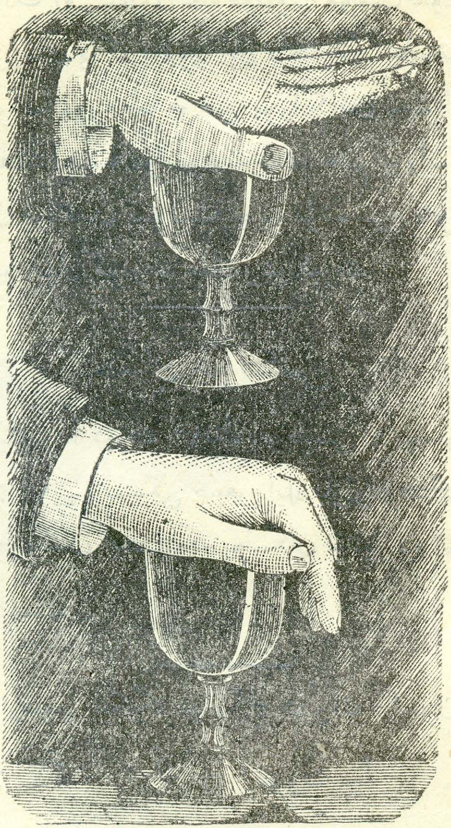

تجربه‌نڭ اجراسی اوچون بو روشده باشلانور: بر كشی قايسی بولسه‌ده بر قوان عادتی طوتديغی وقتده اوچی اچنده بر چوقرلق بارلغی معلومدر. شول اوچ چوقرنده البته هوا باردر.

اوستەل اوستینە نیندی بـولسەدە بـر استاکان قویلور .
استاکان بیلـگلی بوش بولسون. شکلنڭ آست طرفندەغی رسمدە
کورلدکی اوزرە استاکاننڭ آوزینە قولـکزنی قاپلاگز. صوڭرە
آقرن آقرنغنە بارماقلرڭزنی اوستکە طابا کوتەروب رسمنڭ اوست
طرفندەغی شکلنڭ منظرەسی کورنسن. بو وقتدە قولـڭزنی تمام
یوقاری کوتەروسز . هم استاکانڭ اوزلـگندن قولـڭز ایلە برگە
یوقاری کوتەرلوون کوررسز.

بو فوکس‌نڭ تجربەسی یڭل اولدیغی اوچون هر کشی
اشلی بلور. بو تجربەدە استاکاننڭ کوتەرلووینڭ سببی: قولـڭزنی
استاکاننڭ اوستینە قـابلاغاچ بارماقلرڭزنی کوتەرگان وقتدە
استاکان‌نڭ اچندەگی هوانڭ برقسمن طشقە چغارمش بولورسز.
یوقاریدەغی هوانڭ تضییقیلە توبەندن کیلـگان تضییق، استاکاننڭ
توشوب کیتووینە مانع بولور. اگر قولـڭزنڭ بر طرفندن بر آزغنە
آچقلق قیلسەڭز، درحال استاکان اچینە هـوا کروب تضییقات‌دە
تیگزلەنوب استاکاندە قولدن توشەر. تجربە بوندن عبارت، فقط
فنی‌در.

بر صالام ایلە صوطولی گرافیننی کوتەرمك.

(آورلقنڭ مرکزگە جیلووی)

مونـڭ اوچون بربوتون، هم بریرندندە بوگلمەگان طـازا
آرش صالامی آلنور. (بـو صالامنی اوّلا صوغە مانوب طورلور)

صوٗكره بر گرافيناغه صو صالوب معلوم صالامنى بر ييرندن بوگوب (شكل ده گيچه) گرافينا اچينه ييبه‌رلور. صالامنڭ توبه‌ن باشى گرافينانڭ براقريينه طوغرى كيلسون. موندن صوڭ صالامنڭ اوستنده‌گى باشندن طوتده كوته‌ر، صالام ايله برگه گرافيناده كوته‌رلور. سببى: گرافينانڭ آورلغى بر مركزگه جييلوويدر.

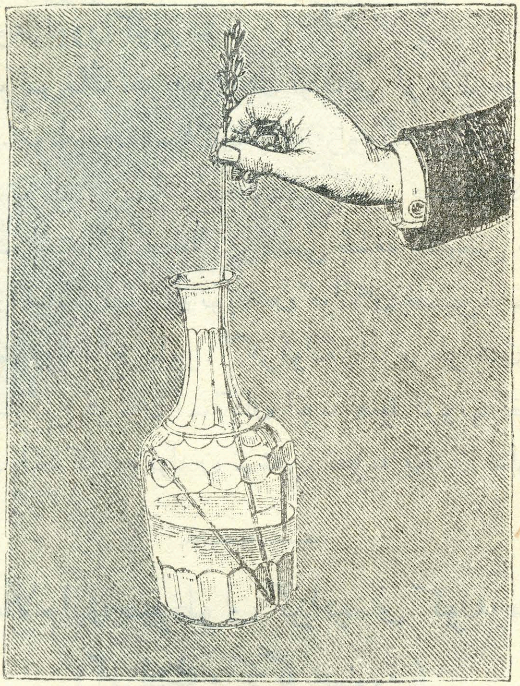

بوتجربه‌نى، گرافينا بولماسه، شيشه ايله‌ده ياصاب قارارغه ممكندر.

هر وقت ئەیلەنوب طورا طورغان شار.

مونڭ اوچون بیك بیڭل، مثلا: سویەن آغاچندن بر توگەرەك شار یاصالور. بوشارنڭ هر یاغندن تیشکلر تیشلور، (بو تیشکلرنڭ اچدەگی باشلاری بر برسینه طوتاشماسن) بو تیشکلرنڭ هر برسندن کونه صووی (ارتوت) صالنور. موندن صوڭ بو تیشکلرنڭ آوزلرن بالاوز ایله یابشتروب بر تیگز اورنغه قویلسه، بوشار هیچ تیك طورماس همان ئەرلی بیرلی ئەیلەنور.

قایماقدن نیچك مای توشورتمەسکه.

بواش اوچون بولای اشلەرگه کیرەك. خاتون قز مای توشورەم دیب قایماقنی بر صاوتقه صالوب آطلی باشلاسه، مونڭ قایماغینه بر آز یعنی برەر شاقماق شیکەر صالورغه کیرەك. موندن صوڭ بو قایماقنی نی قدر آطلاسەدە، بوطاسەدە مای توشمەس. بو اش خاتون قزلرنی قزق ایتو اوچون اشلەنور.

کچکنه گنه بالقغه بر تاریلکه صو اچرمك.

آپریلدە یاکە مای چیسلاسندە بر کچکنه تاریلکه صو آلنور. بو تاریلکەدەغی صوغه بر کچکنه بالق صالوب موندن بو تاریلکەنی قویاشقه قویلسه، بو تاریلکەدەگی صو بیك تیز بتەر. (بو صونی کچکنه بالق اچوب بترگان بولا ایمش).

هر تورلی توسده اوطلر یاصامق.

(بینگالسکی اوطلر)

یه‌شل اوط یاصاو.

مونك اوچون ایکی ئلوش باقر یه‌شلی (میدانکه) گه بر ئلوش نیشاطر قاتشترلور. موندن‌صونگ بو نه‌رسه‌نی یووش اورنده بر کون طوتلور. صوکره مونك اوستینه ایکی ئلوش صومالا قوشلوب تویلورده اش تمام بولور. اگرده بونه‌رسه‌نی قارانغی‌وقتده یاندرلسه غایتده ماطور یه‌شل توسده بولوب یانار.

کوك اوط یاصاو.

مونك اوچون‌ایکی ئلوش کوك کوپاروص‌قه بر ئلوش‌نیشاطر قاتشتروب بولغاتلور. بونه‌رسه‌نی یاندرلسه کوك توسده بولوب ماتور یالقنلر چغار.

صاری توسده اوط یاصاو،

مونك اوچون ۴۰۰ دولی اسپیرت ایله ۱۰ دولی ایزویسکه بیك قوتلی صیرنی کیسلاتا قاتشتروب‌بونه‌رسه‌گه اوط تورتلسه، صاب صاری توسده بولوب یانار.

قزل توسده اوط یاصاو.

برچاشکه قوّتلی سیلیترنی کیسلاتاغه اوچ ئلوش ۋیننی اسپیرت قاتشدروب یاندرلسه بیك آچق قزل توسده بولوب یانار.

آرانژیوی اوط یاصامق.

بو عجب ماتور توسلی اوط اوچون «خلوریستی ناطر» یاندرلور. بونه‌رسه‌نڭ یانووندن آرانژیوی اسملی ماتور اوط چغار.

دخی بر تورلی بینگالسکی اوط.

١قاداق «کوکرت» $^3/_4$ ٣ قاداق «بیرتالیتوی صول» $^3/_4$ «اوگلی کیسلی مید» هم $^3/_4$ قاداق یانغان «آچوطاش»نی برگه بیك یاخشی قاتشدروب یاندرلسه بیك یافتی توسده بینگالسکی اوط حاصل بولور.

یوقاریده ئه‌یتولگان صاصتاولرنی بر یولی بر طروباغه صالوب یاندرمق.

مونڭ اوچون اوّلا کاغزدن توگه‌رەك طروبا یاصالور. بو طروبانی بر نیچه قات ایتدروب «کوممی آرا بیك» ایله یابشدروب یاصاب کیبدرلور. بو طروبا تمام کیبکاچ یوقاریده بیان قیلنغان تورلی توسده‌گی اوط صاصتاۋلرن شکلده‌گیچه صالنور، مثلا:

	قزل	یەشل	قزل	آق	١نچی

قوم اورنی.

	یەشل	قزل	آق	قزل	٢نچی

بو طروبانك بر باشندن قول ایله طوتوب یاندرر اوچون اول باشینه قوم صالنور. موندن صوك معلوم یانا طورغان نەرسەلر صالونغان باشینه اوزونراق بر چراء یاکه باشقه اوزونراق نەرسه قابزوب اوط تورتلور. بو تروباغه صالنغان صاصتاولر اوزلرینه مخصوص توسدە، بیك ماتور بولوب یانارلر. لکن تروباغه اوط قابزغاندە قولنی یاقن کیتروب قابزلماس.

بو رەوشدە هر تورلی توسدەگی صاصتاولرنی اوزك تلەگانچه صالوب یاندررغه ممکن.

موندی نەرسەلر، قارانغی وقتلردە یاندرلسه بیك حضور هم بیك کوڭللی بر اشدر.

یەشل ماسکه.

آش طوزن زعفران ایله قاتشتروب خمر ایله چلاتلور. موندن صوك بو نەرسەگه بر ماتق آلوب مانلور هم یاندرلور. شول وقتده ماتق یانار. شونسی عجب، بو اورندە اوطرغان کشیلرنك توسلری یەشل، ایرنلری قزل آل توسدە بولوب عجب ماتور توسدە بولوب کورنورلر.

يەشل قارا ياصامق.

بـو قارا توبەندەگی نەرسەلرنی قـاتشترو ايـله ياصالور: ٦ مثقال تويولـگان «لازور» يعنی «ۋينيسيانسكی يار»، ١١/٢ مثقال «سميح»، ٣/٥ مثقال «كوركوم» ياكه صاری ايمبير. بونەرسەلرنی بر بوتيلقه رينسكی سركەگه صالوب جلی اورنغه قويوب بر آز وقت طوتلسه بيك ياخشی يەشل قارا حاصل بولور.

قزل قارا ياصامق.

١/٤٠ چيلەك رينسكی سركەگه ٦ مثقال «فيرنانبوقوا» آغاچن واقلاب صالنور. هم‌مونك اوستينه ٦ مثقال آچوطاش ايله ١/٢ مثقال سميح صالنور. هم بر آزغنه كوشينيل آرتدرلور. موندن صوك بيك قوّتلی بولماغان اوتلی كومر اوستينه قويوب قايناتلورده، قايناب طونغاچ توبلرن سوزوب آلنورده تمام بولور.

بوقزل قارا يازار اوچون برنچی ياخشی قارا بولور.

لاويس قاراسی.

بو قارا ايكی بوتيلقه آق خمر، ياكه رينسكی سركه ايـلەن ياصالور. بو بوطيلقەغه دخی بو نەرسەلر صالنور: ١٨ مثقال قارا چيكلەوگی، ٦ مثقال تويلمەگان كوك صاندال، هم ٦ مثقال تيمر

كوپاروصی. بو نەرسەلر صالنغاچ یارطی ساعت قایناتلور. موندن صوڭ ۹ مثقال سمیح صالنوب بر نیچە مینوتلر طورغاچ بیك چیستا لاویس دیگان قارا حاصل بولور.

پیپالاغە ماگیچسکی یازماق.

قوّتلی اوتکن کریستال کوپاروصی ایلەن تلەگان سوزنی پیپالاغە، یا کە کوزگیگە یازلور. بر آز وقت طورغاچ یازغان اورندن یومشاق چوپرەك ایلە سورتوب آلنور. بولای یازلغان سوزلر پیپالادە آیرم آچق بولوب کورنوب طورورلر. اگردە بر مرتبە سورتودە آرتق یازو بلونمەسە، تکرار شول اورنغە کریستال کوپاروصی ایلەن یازلور. بو یازلغان سوزلر پیپالادە هم کوزگیدە بیك ماتور آچق بولوب کورنوب طورورلر.

صولش قوّتی.

آدمنڭ صولش قوّتی بیك معلوم نەرسە بولسەدە، بو حقدە اوُستەنگنە قارارغە تییش توگل. چونکە آدمنڭ صولوشندن هم طن آلووندن شول آدمنڭ نی درجە قوّتلە ایدکن بلو ممکن.

حتی آدمنڭ صولشن اولچەو حقندە تورلی اوزینە مخصوص آپاراتلردە بار، مثلا:

«اسپیرتومیترو» دیگان نه‌رسه. بو آپارات بولماغانده طغز ، نچکه گنه کاغزنی یابشتروب قاپچق کبی یاصاب ، هم بو قاپچقنی

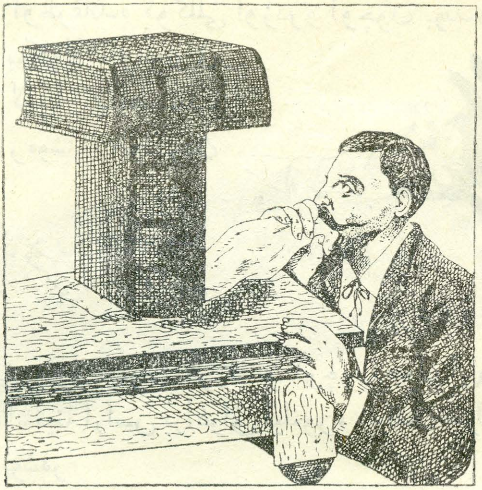

اوسته‌لـکه قویوب، بو کاغز قاپچق اوستینه، مثلا : زورغنه ایکی کتاب برسی اوستینه برسن قویلور. موندن صوڭ بو کاغز قاپچقنڭ آچق باشن قول ایله یومارلاب اچینه صولش یبه‌رلور، البته کاغز قاپچقده تیشك بولماسه اچینه صولش طولار. هم اوستینه قویلغان زور کتابلرده آوب توشه‌ر. بو کاغز قاپچق اوستینه کتابدن باشقه نه‌رسه‌لرده قویوب تجربه یاصـارغه ممکن، مثلا : اولچه‌وی معلوم بولغان نه‌رسه ایله هر کم اوزینڭ قوّتن بلواوچون تجربه یاصاب قارارغه یاریدر. بوتجربه اوچون قاداقلی تیمر گیرلر قویوب هر تورلی اولچه‌وده تجربه‌لر یاصارغه ممکندر.

قول ایله تورلی فورماده کوله گه اویونلری.

بو اویونلر کیچ بله لامپا یاندرلغاچ اشله‌نلور. دوست ایشلر برگه جییلوب اوطرغانده کوکللی اوزدرو اوچون بونده‌ی اویونلر یاخشی بولور. بو کوله گه اویونلری هر برسی لامپا یاقطیسنده قولنی تورلی ره‌وشده طوتودن حاصل بولور.

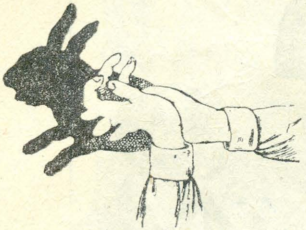

(۱ نچی شکل)

مثلا: قولنی بو روشده طوتودن کچکنه قویان شکلی، کوله‌گه‌سی حاصل بولور.

بوشکل‌نی زور ایتوب کورسه‌تو اوچون قول ایله، کوله‌گه توشه طورغان استینا آراسن یراغراق قیلنور، شوندن صوڭ شکل‌ده زور بولوب توشه‌ر.

۲ نچی شکل. ۳ نچی شکل.

قولنی بو فورماده طوتودن بر که‌جه شکلی توشه‌ر.

بوفورما طوتوده كەجه كولەگەسى توشەر.

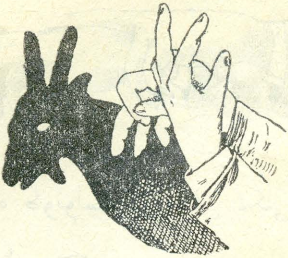

٤ نچى شكل.

قولنى بوفورماده طوتولسه قارا عرب شكلى توشەر.

٥ نچى شكل.

بورەوشده طوتولسه آنا آرسلان شكلى توشەر.

٦ نچى شكل.

بو رەوشدە طوتولسە بر طاش باقا كولەگەسی توشەر .

٧ نچی شكل .

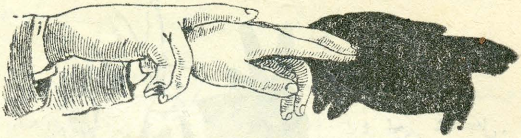

بورەوشدە طوتولسە آق قوش شكلی توشەر .

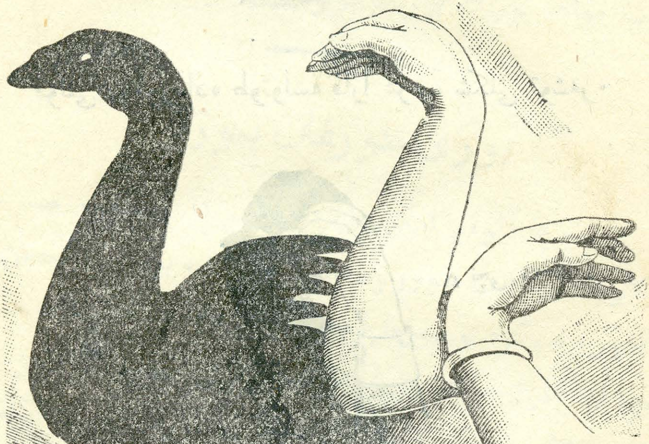

بورەوشدە طوتولسە آوزن آچقان ات كولەگەسی حاصل بولور .

بوره‌وشده طوتولسه بر اوگوز شکلی توشه‌ر .

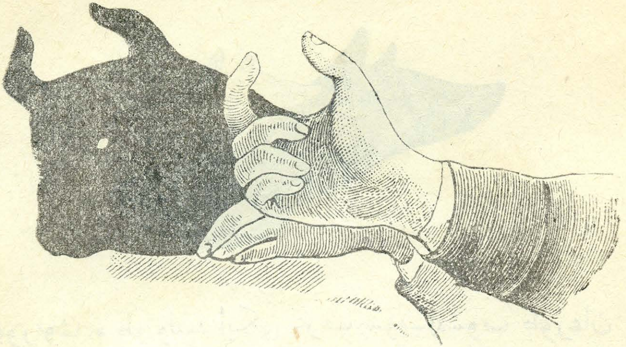

بوره‌وشده طوتولسه بر کشی شکلی توشه‌ر .

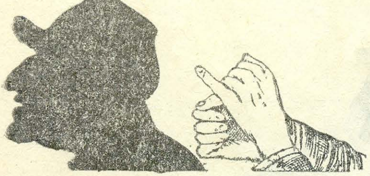

بو ره‌وشده قولنی تورلیچه طوتارغه ممکن ، هر طوتودن اوزینه مخصوص فیگور حاصل بولور .

بوره‌وشده طوتولسه بر فرانسوز آدۋاکاتی کوله‌گه‌سی توشه‌ر .

بولای طوتولسه بوندی توشه‌ر.

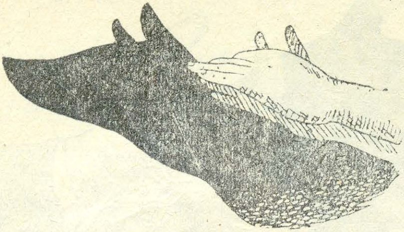

بوره‌وشده طوتولسه ایکی عرب سویـله‌شوب طورغان کبی
بولوب کورینور.

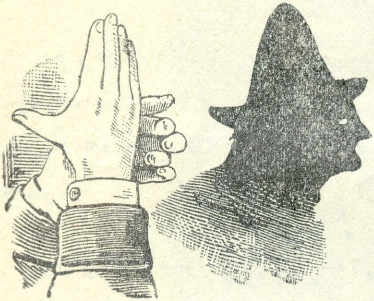

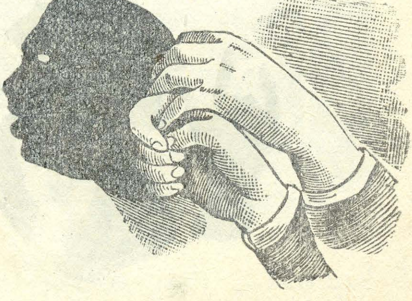

بو فورماده‌ده شکل‌لر یاصارغه ممکن:

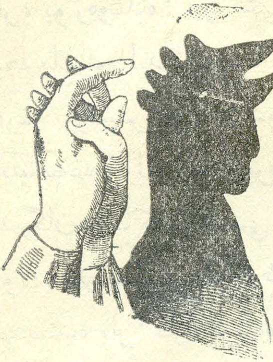

بولارغه باشقه هر تورلی فیگورلرده شکل‌لر یاصاب اوینارغه ممکنلر.

حسابی فوکس‌لر.

عجب سرلی حساب جدولی.

توبه‌نده یازلاچق حساب جدولی (تابلیتسه) ایله هر کشی‌نك نیچه یاشده ایدکن بلو ممکن، حتی سیکا اول کشی برده طانش‌ده بولماسن. موناردن باشقه کشینك کسه‌سنده یا که اوُینده کوبمی

آقچەسی بارلغن بلورگه ممکن. بواشنڭ اوزینه مخصوص قاعدەسی بار، بو رەوشدە: بر کشی‌نڭ کوبمی آقچەسی بار، یاکه بر کشی نیچه یاشندە ایدکی، یـاکه باشقه شوندەی حسابی اشلردن برەر نەرسه بلوتییش بولسه، شول کشینی توبەندە یازلاچق ٧ دانه تابلیتسەغه قاراتورغه کیرەك. شول ٧ تـابلیتسەدە اوزینڭ یاشن بلدرگان، یـاکه آقچەسی کوبمی ایـدکن بلدرگان رقملر بولسه، شول تابلیتسەلرنی سیڭا ئەیتور، مثلا: شول رقملر تابلیتسەنـڭ نیچەسندە بار، قایسیلرندە یوق ایدکن. سینده شول وقتده اول بـار دیب ئـەیتکان تابلیتسەلرنی بیك یـاخشیلاب بیلـگیلەب قالورغه تییش.

مونـڭ صوڭندە بار دیب ئەیتکان تابلیتسەلرنڭ باشدەغی رقملرینی برسن برسی‌ایله جمع قیلورساڭ. حاصل‌جمع‌شول‌کشینڭ یاش حسابی، یا که آقچەسینڭ حسابی بولور. بـو اشنی یاخشیلاب آڭلاتو اوچون برەر مثال یازیق:

١نچی مثال: مینم یانمدە ٩ صوم آقچەم بولسه، مینم آقچەنڭ کوبمی ایدکن بلوچی کشی میڭا ٧ تابلیتسەلرنڭ قایسیلرندە بار، قایسیلرندە یوق دیب قارارغه قوشه، مین ٧ تابلیتسەنیدە قاراب چغام، هم ٩ رقمی قایسیلرندە بار، قایسیلرندە یوق ایدکن رقمنی کورسەتمیچەگنه ئەیتەم. مین قاراغان ٩ رقمی ٧ تابلیتسەنڭ هر برسندە یوق، فقط ایکی تابلیتسەدەغنه بار، ١نچی تـابلیتسه ایلەن ٤نچی تابلیتسەدە. موندن‌صوڭ معلوم بلوچی‌کشی ١نچی‌تابلیتسەنڭ

هم ٤نچی تابلیتسەنڭ باشدەغی رقملرنی جمع قیلادە، حاصل جمع ٩ چقدقدن سینڭ آقچەڭ ٩ صوم دیب جواب بیرە.

٢نچی مثال: سزنڭ یاشڭز ٥٦دە بولسە، شونی اوزڭ ئەیتمیچە بلورگە کیرەك، سین ٧ تابلیتسەنی قاراب چغاسڭدە ئەیتەسڭ، مینم یاشمنی بلدرگان رقم ٤ نچی، ٥ نچی هم ٦ نچی تابلیتسەلردە بار دیب. موندن صوڭ میندە مذکور تابلیتسەلرنڭ باشدەغی رقملرن جمع قیلامن:

٥٦ = ٣٢ + ١٦ + ٨ حاصل جمع ٥٦ بولدقدن سزنڭ یاشڭزدە ٥٦دە دیم. بوحقدە باشقەچە مثاللردە کیترورگە ممکن.

تنبیه: ٧ دانە تابلیتسەلر ٥ نچی قسم فوکسلرغە یازلاچق بولدی.

دخی بر حسابی فوکس.

٩ كوادرات یاصاب ، شول كوادراتلرده‌غی رقملرنی برسن برسینه ضرب قیلونغان تقدیرده ٤٠٩٦ چقسون ، شونـدی حاصل ضرب چغارور اوچون ٩ كوادراتقه نینده‌ی رقملر یازارغه كیره‌ك ؟

جوابی :

٨ X	٢٥٦	X ٢	٤٠٩٦
٤ X	١٦	X ٦٤	٤٠٩٦
١٢٨	X ١ X	٣٢	٤٠٩٦
٤٠٩٦	٤٠٩٦	٤٠٩٦	

صوڭ.

ح. ر.

دنچی قسمیده رسملی بولوب تیزلكده نشر اولنور.

«بالالار باقچه‌سی» اسمنده‌ تو به نده‌گی کتابلار نشر ایتلدی:

تو نله (بیك قزق و اوقورغه کوڭللی حکایه)	۱۵ ق
شایان فهیم (رسملی غایت کولکی)	۱۵ »
آلتون بالق (پوشکین اثرندن ترجمه)	۱۵ »
بر کونلك خلیفه (رسملی حکایه)	۱۵ »
اوقو گولی	۵ »
دردلی اوقو (شعر)	۵ »
ئوره‌ك (یورط خرابه‌سندن)	۵ »
اوقو چه‌چه‌گی (شعر)	۵ »
ئه‌بییم حکایه‌لری (اوچ تورلی قزقلی حکایه‌لر)	۷ »
بر بالانڭ کونلك دفتری ۱ } ن. دوماوی	۵ »
„ „ „ ۲ } آثری	۵ »
زندانچی قز	۵ »
شایان فاتحه (رسملی)	۵ »
اورمانده (رسملی)	٦ »
زلزله حکایه‌سی قیام الدین بولداشف	٦ »
طالستوی بابای حکایه‌لری	۵ »
آنا آرسلان	۸ »
بختلی آنا (طب)	٤ »

صوراتو اوچون آدرس:

Казань,
Уфа,
Оренбургъ, } Бр. Каримовымъ.

یاڭا باصلغان فنی کتابلر :

غالوانیه یاکه آلتون کمش هنری . مرتبی معلم حافظ رامییف بوکتاب ایله هر تورلی معدن نی : آلتون، کمش، نیکل، جیز، باقر، بروتزاغه مانو هنرلرن بیك یاخشی بلو ممکن در . بهاسی ٦ تین .

فنی فوکس لر (رسملی) برنچی قسم بهاسی ١٥ تین
فنی فوکس لر (رسملی) ایکنچی قسم بهاسی ١٠ تین
فنی فوکس لر (رسملی) اوچنچی قسم بهاسی ١٠ تین
حافظ رامییف

گیپناتیزم یاکه یوقلاتو بهاسی ٨ تین .

صرا صوصلاسی بوکتاب ایله یاڭا ایجاد ایتولگان ترتیب بوینچه هرکم اوز اویندە صوصلانی یاصارغه اویرەنه وحاضرلی آلادر. بهاسی ٤ تین.

معدن ایله باقچه ییرن تیرسله‌و بهاسی ٥ تین .

فنی اصوللر عمر ایتوده ضررلی نرسه‌لردن صاقلانو، بوزولا تورغان نرسه‌لرنی بوزولودن صاقلاو، بوزولا قالسه توزه‌تونك قاعده‌لری بیان ایتولگان .

Казань,
Оренбургъ,
Уфа,
مراجعت اوچون آدریس :
Т. Д. „Бр: Каримовы“